

Fornyelse af mentaltesten

DKK-udvalg med rødder i Rottweilerklubben har tilpasset svensk unghundetest til danske forhold og vil uddanne de nødvendige "testere" i løbet af foråret

Af Sten Søndergaard - Rottweilern 13.10.1996

Mentaltestdommere med rødder i Rottweilerklubben har siden sommeren 1995 været stærkt involverede i Dansk Kennel Klubs arbejde med at indføre en generel mentalbeskrivelse for unge hunde. Udgangspunktet har været den svenske MUH-test, der er en videreudvikling af den svenske mentaltest, som vi bruger i en lidt ændret form i Rottweilerklubbens avlskåringssystem.

Nu er arbejdet så langt, at formanden for arbejdsgruppen i DKK, bestyrelsesmedlem Ingrid Klindrup, beskrev planerne i generelle vendinger i oktober-nummeret af DKK's blad "HUNDEN".

Derfor har en af Rottweilerklubbens mentaltestdommere, tidligere hovedbestyrelsesmedlem Carsten Henriksen, nu valgt at orientere Rottweilerklubben gennem dette interview.

Carsten Henriksen huskes af nogle som den formand for mentaltestdommerudvalget, der på Rottweilerklubbens generalforsamling i Korsør i 1995 slog fast, at klubbens målsætning ved indførelsen af mentaltesten for små 15 år siden i Danmark stort set var lykkedes og at vi generelt havde fået meget bedre danske Rottweilere de senere år.

I dag ser han lidt mere nuanceret på udviklingen:

- Da mentaltesten startede i Rottweilerklubben, var det utroligt let at få folk til at deltage. Det gjaldt figuranter og dommere, og mange var interesserede i at komme med deres hunde. Man kunne jo nok se ideen i at få bedre hunde.

Men noget gik åbenbart galt undervejs, og jeg synes ikke, at mentaltesten i dag har den forankring, som den bør have i klubben og som klubbens flagskib. Historisk set må vi nok også sige, at det kun delvist lykkedes os at få gode brugshunde, mens vi til gengæld har fået meget bedre familiehunde. Samtidig er det selvfølgelig lykkedes for opdrætterne at få meget højere priser på deres hunde på grund af avlskåringssystemet, der jo rummer en slags blåt stempel. Det kan jo også siges at være et formål, siger Carsten Henriksen.

Avlsarbejde i kaos

Efter hans opfattelse lykkedes det faktisk at få udviklet rigtig gode og avlsmæssigt velbeskrevne danske linier i perioden 1980 - 1990, både mentalt og eksteriørmæssigt.

- Det kan jeg sige som både mentaltestdommer og eksteriørdommer. Jeg var stolt af at være rottweilermand dengang. Men pludseligt blev det meget populært at indføre udenlandske hunde i stedet for at bygge videre på det store, kendte avlsmateriale, som fandtes på det tidspunkt. Når mange opdrættere ændrer på avlslinierne samtidigt og indfører mentalt ukendt materiale ved avl på enkeltindivider, så går alt i kaos. Man aner i virkeligheden ikke, hvad man får ind i avlen aner slet intet om den avlsmæssige virkning på langt sigt, siger Carsten Henriksen og fortsætter:

- Min personlige opfattelse er, at både mentalt og eksteriørmæssigt er de danske hunde blevet væsentligt ringere de senere år. De er betydeligt dårligere end i Norge, Sverige og Finland. Samtidig anvendes mentaltesten i stort omfang til "blåstempling" af indførte enkeltindivider. Avlsmæssigt er det at begynde forfra hver gang. Resultatet er, at vi taber mål og sammenhæng i rottweileravlen.

- Konsekvensen er, at det hele tiden bliver vanskeligere et skaffe gode og ensartede brugshunde. Det bliver tilfældigt, fordi man kun får enkelte gode brugshunde i hvert kuld (stjerneskuds-effekten). Det samme gælder for familiehundene, blot er her et større spillerum. Flertallet af køberne er uheldige og må nøjes med det

tilfældige. Resultatet ser vi i det lange løb, opdrættere og hvalpekøbere taber interessen for at teste hundens mentalitet.

- Det betyder ikke, at testen er dårlig, men at den avlsmæssige adfærd undergraver klubbens seriøse avlsarbejde. En medvirkende årsag er måske også, at vi ikke har lavet en dansk avlsstatistik over mentaltestens resultater, som man gør i vore nabolande, siger Carsten Henriksen.

Ny interesse i DKK

- I 1995 opstod en levende interesse i dele af Dansk Kennel Klubs bestyrelse for den svenske MUH-test. De pågældende så, at her var der virkelig en måde at beskrive hundens mentalitet på. Det har indtil nu jo været god tone kun at beskrive hundenes eksteriør, det nye er, at DKK's bestyrelse nu gerne ville se nærmere på mulighederne for at få noget om hundenes mentalitet med i standarden på en eller anden måde, fortæller Carsten Henriksen.

Første skridt kunne efter hans opfattelse være, at man i Danmark nåede frem til at kunne beskrive den enkelte hunds mentalitet og derefter beskrive en egentlig raceprofil efter den pågældende danske specialklubs ønsker. Denne raceprofil kunne så måske føjes til standarden som et dansk appendix.

- Andet skridt kunne være, at Dansk Kennel Klub forsøgte at påvirke FCI, som har det overordnede ansvar for hundestandarder i vores del af verden, til, at der også kom en mere udførlig beskrivelse af mentalitet i den internationale standard. Jeg kunne godt forestille mig, at DKK's ambitioner kunne gå i den retning, men lad dem nu selv udtrykke det, når de når dertil, siger Carsten Henriksen.

Slet så langt er kennelklubben næppe i dag. Bestyrelsesmedlem Ingrid Klindrup nævner ikke noget i den retning i sin artikel om den danske UHM-test i "HUNDEN"s oktobernummer - og heller ikke i bladets leder, som hun også har skrevet.

Særlig arbejdsgruppe

Men interessen i DKK for den mentale side af hundeavl og -arbejde førte i juni 1995 til nedsættelse af en arbejdsgruppe med følgende opgave:

At udarbejde et oplæg til, hvorledes DKK fremover skal håndtere mentale spørgsmål, herunder primært komme med indstilling til benyttelse af eventuel karakter- og mentaltest. Herunder bedes gruppen præcisere formålet med en sådan test samt redegøre for, hvilke resultater et testresultat bør have for den testede hund. Det vil sige, at gruppen bør beskrive en metode, der gør testresultaterne praktisk anvendelige i forhold til avlsarbejdet og brug af hunden. Gruppen bedes fremkomme med forslag til, hvilke hunderacer, der tænkes at indgå i testen og i hvilket omfang. Forslaget bør endvidere indeholde en plan for samarbejde med de berørte specialklubber, som bør være centrale i samarbejdet, også ved testningen. Gruppens forslag skal indeholde en økonomisk og praktisk vurdering af de foreslåede aktiviteter.

Denne gruppe bestod af Ingrid Klindrup som formand, Hanne Leine, Aage Christensen, Frank Pilegård, Benni Jørgensen og Carsten Henriksen. Med andre ord bestod gruppen af seks personer, hvoraf de fire var mentaltestdommere i Rottweilerklubben, selv om deres plads i udvalget formelt ikke havde noget med Rottweilerklubben at gøre.

Grundlaget er klart

10. januar 1996 tog DKK's bestyrelse stilling til arbejdsgruppens rapport, og kennelklubben valgte at opløse gruppen men at fortsætte arbejdet på et mere konkret, praktisk grundlag i en mindre gruppe, bestående af Ingrid Klindrup, Aage Christensen og Carsten Henriksen. Ved Aage Christensens død besluttede man at kontakte politiet, der i dag bruger en tilpasset variant af mentaltesten, for at høre, om etaten var interesseret i at deltage i arbejdet med at importere og tilpasse den svenske test. Svaret var positivt og Frank Naumann, også mentaltestdommer i Rottweilerklubben, blev udpeget som politiets repræsentant i gruppen.

- Vi har netop nu færdiggjort selve beskrivelsen af UHM-testen, vi har lavet beskrivelses-skemaerne færdige og vi har lavet kursusbeskrivelser for Grundkursus, Mentalbeskriver 1 og Mentalbeskriver 2. Gennemgår man disse kurser og består de indbyggede prøver, bliver man mentalbeskriver med autorisation fra Dansk Kennel Klub, fortæller Carsten Henriksen, der sammen med Frank Naumann i øjeblikket er i gang med at uddanne de fire instruktører, der senere skal uddanne mentalbeskriverne. Det sker i øvrigt med hjælp fra Gunvor og Sven Järveröd, der jo står særdeles centralt i det svenske mentaltestarbejde.

Beskrivelse, ikke bedømmelse

UHM-testens formål er at teste og beskrive de egenskaber, en hund er født med og som den giver videre til sit afkom. Det samme gælder for den nuværende mentaltest, men det specielle ved den nye test er, at den er

langt mere standardiseret end den nuværende mentaltest. Dermed bliver resultaterne videnskabeligt langt sikrere, end det er muligt i dag.

Svenskerne har til dato haft cirka 7.000 hunde gennem deres MUH-test. Resultaterne er behandlet af etologer - adfærdsforskere - på den veterinære højskole i Uppsala.

- Etologerne har bearbejdet materialet fra MUH-testen ud fra et videnskabeligt/statistisk synspunkt for at klarlægge de såkaldte arvelighedskoefficienter, altså i hvilken grad forskellige egenskaber nedarves fra forældredyr til afkom. I den forbindelse har forskerne ikke blot testet enkelthunde, men også hele kuld og hele generationer. Det har etologerne også tidligere gjort på den gamle svenske mentaltest, men i den nye MUH-test finder forskerne meget højere arvelighedskoefficienter, siger Carsten Henriksen og fortsætter:

- Går man så disse etologer lidt på klingen for at høre, hvorfor resultaterne er meget bedre med den nye test, siger de, at det er klart, at man ikke kan foretage nøjagtige videnskabelige målinger på et system, der bygger på bedømmelser, altså dommerskøn, som vi kender det fra mentaltesten i dag. På den måde kan man ikke opnå samme akkuratess og nøjagtighed som i den nye UHM-test, hvor man ikke bedømmer, men nøjes med at beskrive, hvad man rent faktisk ser.

Stereotyp test

Et eksempel er den måde, man tester aktivitetsniveau på i den nye UHM-test. Her anbringes fører og hund på et afgrænset areal, hvor der ligger pinde og andre genstande. Så forholder man sig blot helt stille og ser så, om hunden falder til ro eller måske går på opdagelse.

I den nuværende mentaltest er vurderingen af aktivitetsniveauet et rent skøn over, hvor hurtigt hunden går i gang med de forskellige opgaver eller momenter.

Et andet eksempel er den måde, man tester hundens legelyst. Hundefører og testleder kaster en klud mellem sig tre gange, hvorefter testlederen kaster kluden lidt væk. Man ser så, hvordan hunden reagerer. Det gentager sig helt stereotyp tre gange, hvorefter testlederen forsøger at få en lille trækkeleg i gang med hunden.

I dag vurderes det samme ved at testlederen forsøger at lege med hunden, dels med en sæk, dels med en bold. Men der ud over er der ikke nærmere forskrifter for, hvordan legen skal foregå.

Tre pilotklubber

Dansk Kennel Klub har fundet tre specialklubber, der er interesserede i at deltage i et pilotprojekt med UHM-testen. Efter et orienteringsmøde i november i DKK er køreplanen, at Carsten Henriksen og Frank Naumann holder det første grundkursus i marts måned 1997, hvorefter "Mentalbeskriver 1" og "Mentalbeskriver 2" - kurserne afvikles i april. Dermed skulle det første hold DKK-autoriserede UHM-beskrivere være klar til 1. maj 1997.

- Vi har besluttet, at nuværende mentaltestdommere og karaktertestdommere samt de hvalpebeskrivere og hundekonsulenter, Gunvor og Sven Järverud netop har uddannet, ikke behøver at gennemgå det grundkursus, vi i hvert fald tilbyder de tre specialklubber. Om grundkurset desuden bliver åbent for interesserede fra andre klubber, ved jeg ikke endnu, siger Carsten Henriksen.

De tre klubber er Dansk Dalmatiner Klub, Specialklubben for Belgiske Hyrdehunde samt Bouvier des Flandres-folk fra Fællesklubben. Holder klubberne fast i tilbudet, står kennelklubben med et dusin UHM-beskrivere til sommer. Dermed er fundamentet på plads til en eventuel stort anlagt DKK-indsats for at få hundenes mentalitet mere frem i lyset.

Særligt tilbud til Rottweilerklubben

Men hvordan med Rottweilerklubben, der trods alt er den danske specialklub, der har gjort mest for at sætte hundenes mentale egenskaber på dagsordenen - og hvor drivkræfterne til den nye test både har fået deres uddannelse og deres erfaring. Skal klubben gå enegang i fremtiden og fastholde den gamle mentaltest som et væsentligt led i sit avlskåringssystem, eller skal klubben prøve at komme med på UHM-vognen straks fra starten?

- Rottweilerklubben har alle mulige chancer for at komme i gang på en fornuftig måde med UHM-testen. Vi fire rottweilerfolk, der er involverede i arbejdet i dag, har nemlig givet tilsagn over for DKK, at vi gerne vil uddanne et særligt hold beskrivere til Rottweilerklubben i forbindelse med det øvrige uddannelsesforløb. Samtidig vil vi gerne videreformidle det materiale, vi er i besiddelse af. Rottweilerklubben kan således blive den første klub, der kører UHM-testen "i produktion", siger Carsten Henriksen og fortsætter:

- Min personlige holdning er, at jeg vil svært anbefale Rottweilerklubben at tage imod tilbuddet. Måske får vi her netop det materiale, der atter kan sætte focus på avl og vore danske linier med en seriøsitet, som mentaltesten ikke har kunnet opvise de senere år. Dette her er et seriøst materiale og et seriøst tilbud til Rottweilerklubben.

- På den måde kan klubben få uddannet et hold UHM-beskrivere, der er forankrede i DKK. Det vil give ensartethed, sammenlignelighed og programmer til statistik og avlsopfølgning samt ikke mindst mulighed for at arbejde med rottweilerens raceprofil, siger han.

Måske kunne klubben starte med at bruge UHM-testen til kuldfremstillinger og fortsætte med mentaltesten et år eller to endnu. Når man så har konstateret, at UHM-testen virker, kunne man afskaffe den gamle mentaltest helt.

Det kræver naturligvis en grundig beslutningsproces i Rottweilerklubben - og Carsten Henriksen bebuder da også et forslag til den kommende generalforsamling om at skifte mentaltesten ud i 1997 eller 1998.

Billedtekst:

Carsten Henriksen: - Jeg vil stærkt anbefale Rottweilerklubben at tage imod tilbudet om at komme i gang med UHM-testen allerede i foråret 1997.